

WIZJA BIZNESU

Fundacja rodzinna

– narzędzie do budowania wielopokoleniowych majątków i stabilności firm rodzinnych

Minęło już prawie dwa i pół roku od momentu, gdy w polskim porządku prawnym pojawiła się fundacja rodzinna. Początkowo traktowana jako eksperyment, dziś stała się ważnym elementem planowania sukcesyjnego i zarządzania majątkiem wśród przedsiębiorców. Obecnie do rejestru fundacji rodzinnych wpisanych zostało już około 3000 fundacji rodzinnych, a długa kolejka wciąż czeka na wpis. Właściciele firm rodzinnych dostrzegli w fundacji rodzinnej narzędzie, które pozwala zabezpieczyć dorobek życia i zapewnić jego trwałość na pokolenia a specjaliści nie mają wątpliwości, że fundacja rodzinna to rewolucja w planowaniu sukcesji.

TEKST:
Daria Leszczyk

Adwokat w kancelarii Grabowski i Wspólnicy Kancelaria Radców Prawnych

Czym jest fundacja rodzinna?

Celem fundacji rodzinnej jest ochrona i pomnażanie majątku rodzinnego oraz wsparcie członków rodziny w perspektywie wielopokoleniowej.

Założycielem fundacji rodzinnej jest fundator (jeden lub kilku), który nieodpłatnie przekazuje na rzecz fundacji składniki majątkowe (na przykład udziały w firmie rodzinnej, papiery wartościowe, środki pieniężne czy nieruchomości) oraz jednocześnie ustanawia krąg beneficjentów (osób, które korzystać będą z zysków osiągniętych przez fundację rodzinną oraz z jej majątku), a także określa warunki wypłaty świadczeń na ich rzecz. Fundator ma możliwość wskazania jako beneficjentów fundacji nie tylko samego siebie i członków swojej rodziny, ale też osób jeszcze nienarodzonych (np. wszystkich zstępnych w tzw. „linii krwi”) oraz podmiotów spoza kręgu rodziny.

Fundator przekazuje do fundacji rodzinnej wybrane składniki majątku rodzinnego, które stają się własnością fundacji rodzinnej a nie jej beneficjentów.

Podsumowując, fundator przekazuje do fundacji rodzinnej wybrane składniki majątku rodzinnego, które stają się własnością fundacji rodzinnej a nie jej beneficjentów. Ci ostatni nie uzyskują żadnych praw udziałowych, ale mogą czerpać korzyści w postaci świadczeń (pieniężnych lub rzeczowych) zgodnie ze statutem.

Fundacja rodzinna realizuje zatem wolę fundatora, która musi być respektowana nie tylko przez jego bez-

pośrednich spadkobierców, ale także przez kolejne pokolenia. Pozwala to na utrzymanie w rękach rodziny przez kolejne pokolenia majątku, w tym firmy rodzinnej, budowanego przez fundatora na przestrzeni wielu lat oraz przeprowadzenie procesu zmiany pokoleniowej zgodnie z wolą fundatora. Jednocześnie sama firma rodzinna w dużo mniejszym stopniu obciążona jest ryzykiem ewentualnych konfliktów i sporów wśród członków rodziny.

Dzięki temu fundacja rodzinna eliminuje ryzyko typowe dla klasycznego dziedziczenia, w którym majątek ulega podziałowi pomiędzy wielu spadkobierców. To właśnie ten mechanizm ochrony przed rozdrobnieniem jest jedną z najistotniejszych korzyści. Majątek – np. udziały w spółce rodzinnej – pozostaje w rękach jednego podmiotu, co pozwala uniknąć konfliktów, blokad decyzyjnych i presji na sprzedaż firmy.

Budowanie wielopokoleniowego majątku rodzinnego

Fundacja rodzinna to praktyczne narzędzie kontroli nad rodzinnym biznesem i innymi aktywami majątku rodzinnego. Ulokowanie aktywów rodzinnych w fundacji rodzinnej pozwala stworzyć stabilny instrument zarządzania majątkiem w oparciu o statut fundacji rodzinnej, jej organy oraz przyjętą politykę inwestycyjną. Dzięki temu łatwiej utrzymać majątek „w rękach rodziny” i chronić go przed skutkami nieprzewidywanych zdarzeń: konfliktów,

rozwodów, nadmiernej rozrzutności czy problemów finansowych poszczególnych członków rodziny.

Niezbywalność statusu beneficjenta sprawia, że majątek w fundacji nie może być przedmiotem egzekucji komorniczej ani też nie podlega podziałowi w razie rozvodu beneficjenta. Oznacza to, że nawet jeśli w rodzinie pojawią się trudne sytuacje osobiste, wniesione do fundacji aktywa pozostaną jej własnością i będą służyć kolejnym pokoleniom.

Ulokowanie aktywów w fundacji rodzinnej pozwala utrzymać majątek w rękach rodziny i chronić go przed skutkami nieprzewidywanych zdarzeń.

Fundacja rodzinna jako wehikuł inwestycyjny

Drugim, obok sukcesji, niezaprzeczalnym atutem fundacji rodzinnej jest aktualnie jej **korzystne opodatkowanie**. Co do zasady, fundacja nie płaci podatku CIT od dochodów mieszczących się w katalogu dozwolonej działalności gospodarczej. Dotyczy to m.in. dywidend z posiadanych udziałów, zysków ze sprzedaży papierów wartościowych (o ile celem ich ulokowania w fundacji rodzinnej nie jest jedynie uniknięcie opodatkowa-

nia), przychodów z najmu czy dzierżawy nieruchomości.

Dzięki temu fundacja rodzinna pełni rolę swoistego rodzinnego wehikułu inwestycyjnego, pozwalającego efektywnie pomnażać majątek. Dopiero wypłata świadczeń na rzecz beneficjentów rodzi obowiązek podatkowy, przy czym członkowie najbliższej rodziny fundatora korzystają z preferencyjnych zasad.

Nie można jednak traktować fun-

dacji wyłącznie jako narzędzia podatkowego. Ustawodawca wyposażył administrację skarbową w instrumenty (np. klauzulę przeciwko unikaniu opodatkowania), które umożliwiają eliminowanie nadużyć. Dlatego fundacja rodzinna powinna być zakładana przede wszystkim z myślą o sukcesji oraz ochronie i zarządzaniu majątkiem, a efektywność podatkowa powinna stanowić wartość dodaną, a nie cel sam w sobie.

Jakie mienie warto wnieść, a jakie może być ryzykowne?

Wybór składników majątku, które zostaną ulokowane w fundacji rodzinnej, to jedna z kluczowych decyzji fundatora i jeden z kluczowych etapów procesu sukcesji w oparciu o fundację rodzinną. Pomimo, iż instynktownie wydawać by się mogło inaczej, to nie każdy składnik majątku rodzinnego powinien znaleźć się w fundacji rodzinnej.

Problemów, ryzyk i niespodzianek, które mogą pojawić się w procesie wyposażania fundacji rodzinnej w mienie jest bardzo dużo. Obecnie w całym procesie warto uwzględnić też planowane zmiany podatkowe czy aktualne linie interpretacyjne przepisów prawa podatkowego. Dlatego niezwykle

istotna jest rola bieżącego wsparcia w procesie przez wyspecjalizowane podmioty rozumiejące specyfikę fundacji rodzinnej.

Wybór składników majątku, które zostaną ulokowane w fundacji rodzinnej, to jedna z kluczowych decyzji.

Co warto wnieść? W pierwszej kolejności do fundacji trafiają:

- udziały i akcje w spółkach rodzinnych,

- papiery wartościowe,
- nieruchomości komercyjne generujące stabilne przychody,
- środki finansowe.

To aktywa, którymi fundacja rodzinna może efektywnie zarządzać i budować ich wartość, korzystając ze zwolnienia z CIT, co ostatecznie pozwoli pomnażać rodzinny majątek.

Czego nie warto wnieść? Unikać należy wnoszenia przedsiębiorstw jednoosobowych lub ogółu praw i obowiązków w spółce transparentnej podatkowo, np. spółce jawnej. W przypadku przedsiębiorstw jednoosobowych fundacja rodzinna nie mogłaby bowiem kontynuować dotychczasowej działalności operacyj-

nej, gdyż generowane z niej przychody byłyby opodatkowane sankcyjną stawką 25% CIT.

Podobny skutek rodziłoby ulokowanie pod fundacją spółki jawnej jako spółki niebędącej płatnikiem podatku dochodowego, a sama spółka z kolei zostałaby opodatkowana podatkiem CIT z tytułu osiągniętych zysków. Zdecydowanie lepszym rozwiązaniem jest wcześniejsze przekształcenie JDG lub spółki jawnej w spółkę kapitałową i przekazanie fundacji rodzinnej udziałów.

Ostrożnie podchodzić należy także do przenoszenia mienia wykorzystywanego wyłącznie na cele prywatne – domu rodzinnego, samochodów czy nieruchomości wakacyjnych. Ich używanie przez beneficjentów co do zasady będzie traktowane jako świadczenie, które należy opodatkować, zgodnie z obowiązującymi zasadami.

Oczywiście niekiedy potrzeba ochrony (np. zabezpieczenie przed rozdrobnieniem) będzie przeważała nad dodatkowymi obciążeniami podatkowymi, jednak taka decyzja zawsze wymaga wnikliwej analizy na odpowiednim etapie.

Szczególną uwagę należy zachować

przy aktywach obciążonych specyficznymi ograniczeniami, jak nieruchomości rolne czy udziały w spółkach je posiadających. Tu w grę wchodzi

prawo pierwokupu Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, które może skomplikować a nawet sparaliżować cały proces.

Ryzyka i wyzwania praktyczne

Choć bilans funkcjonowania fundacji rodzinnych w Polsce jest bardzo pozytywny, nie można pominąć pewnych wyzwań. Najistotniejsze z nich to niepewność prawa podatkowego oraz długi czas oczekiwania na rejestrację.

Przepisy podatkowe

Fundatorzy obawiają się, że przepisy podatkowe mogą ulec zmianie, a korzystny dziś reżim podatkowy stanie się mniej atrakcyjny. Wątpliwości podsycają dodatkowo publiczne dyskusje o potrzebie „uszczelnienia” systemu podatkowego. Już dziś wiadomo, że fundacje rodzinne stoją w obliczu istotnych zmian podatkowych. Aktualnie trwa ścieżka legislacyjna nowelizacji ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych w zakresie zasad opodatkowania fundacji rodzinnej. Zmiany mają wejść w życie od 1 stycznia 2026 r.

Nowelizacja wprowadza przede wszystkim obowiązek utrzymania niektórych składników majątku przez okres 36 miesięcy, liczonych od końca roku kalendarzowego, w którym fundacja uzyskała te aktywa. Karencja będzie miała zastosowanie do aktywów

wniesionych nieodpłatnie do fundacji rodzinnej lub nabytych przez fundację rodzinną od podmiotów powiązanych po dniu 31 grudnia 2025 r. W przypadku zbycia takich aktywów przed upływem 3-letniego okresu, fundacja będzie zobowiązana do zapłaty podatku CIT według stawki 19%. Rozwiązanie to ma na celu zablokowanie praktyki szybkiego przenoszenia majątku do fundacji rodzinnej w celu jego niemal natychmiastowej sprzedaży z pominięciem standardowych obciążeń podatkowych.

Czas oczekiwania na rejestrację

Kolejnym problemem jest aktualnie długi czas oczekiwania na rejestrację fundacji rodzinnych. Obecnie na wpis fundacji rodzinnej do rejestru prowadzonego w Piotrkowie Trybunalskim czeka się średnio od sześciu do dziewięciu miesięcy, co w przypadku nagłej śmierci fundatora może prowadzić do poważnych komplikacji.

Przewaga korzyści nad ryzykami

Pomimo tych trudności, przewaga korzyści nad ryzykami pozostaje niepodważalna. Fundacja rodzinna

to dziś jedno z najskuteczniejszych narzędzi pozwalających rodzinom biznesowym myśleć o kolejnych pokoleniach. Fundacja rodzinna to instrument prawny, który jak żaden inny wspiera sukcesję rodzinnych biznesów a jej nadrzędnym celem jest ochrona majątku rodzinnego i wielopokoleniowe zarządzanie tym majątkiem. Dzięki niej możliwe jest utrzymanie integralności rodzinnego majątku, ochrona przed jego niekontrolowanym podziałem, a także stworzenie trwałej i bezpiecznej „platformy” do zarządzania aktywami.

Kancelaria GWLAW to zespół doradców prawnych z wieloletnim doświadczeniem. Kancelaria skupia swą działalność w obszarze przedsiębiorczości prywatnej, w tym rodzinnej. Prawnicy doradzają w procesach sukcesyjnych i planowania sukcesyjnego, zakładaniu fundacji rodzinnych, jak również w procesach inwestycyjnych, przekształceń, połączeń czy przejęć. Specjalizują się w zakresie prawa spółek, prawa papierów wartościowych i rynku kapitałowego, prawa bankowego i finansowego, prawa nieruchomości oraz prawa własności intelektualnej. Dostarczają kompleksowe rozwiązania prawne dla przedsiębiorców z kapitałem polskim i zagranicznym. www.gwlaw.pl